

Кімге:Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызметістері агенттігі

Автордың аты-жөні және лауазымы: Доскан С.Д. «Петропавл қаласы әкімдігінің жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімі» КММ бас маманы.

Күні:

Қажетті сөздер: Қолжетімділік, мүгедектер, әлеуметтік инфрақұрылым, ауылдық аймақтар, оналту

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЖАЗБА

Тақырып: Солтүстік Қазақстан облысының ауылдық аймақтарында мүгедектер мен соғыс ардагерлеріне арналған әлеуметтік инфрақұрылым мен қызметтердің қолжетімсіздігі.

Кіріспе:

Қазіргі қоғамда мүгедектер мен соғыс ардагерлерін қоса алғанда, барлық азаматтарға тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету мемлекеттік саясаттың ең маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Солтүстік Қазақстан облысында осындай азаматтардың едәуір бөлігі әлеуметтік инфрақұрылым мен қызметтердің жеткіліксіз қолжетімділігіне байланысты шектеулерге тап болып отыр.

Бұл мәселе әсіресе ауылдық аймақтарда өткір сезіледі, себебі инфрақұрылымның даму деңгейі дәстүрлі түрде төмен, ал көлік және әлеуметтік қолжетімділік қажетті деңгейде емес. Соның салдарынан денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар мен соғыс ардагерлері сапалы медициналық қызмет, әлеуметтік қолдау, білім алу және қоғамдық өмірге қатысу жағынан қиындықтарға тап болады.

Осы аналитикалық жазбаның мақсаты — аталмыш азаматтар үшін әлеуметтік инфрақұрылым мен қызметтердің қолжетімділігінің төмен болу себептері мен салдарын анықтау, өңірдегі қазіргі жағдайды бағалау және оны жақсарту бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Негізгі бөлімі

Солтүстік Қазақстан облысындағы әлеуметтік инфрақұрылымның жалпы жағдайы

Солтүстік Қазақстан облысына қала мен көптеген ауылдық елді мекендер кіреді, олардың ішінде мүгедектер мен соғыс ардагерлерінің едәуір бөлігі тұрады. Ресми деректер бойынша, облыс аумағында 32 мыңнан астам мүгедек тіркелген, олардың көпшілігі ауылдық жерлерде өмір сүреді. Соңғы жылдары өңірде әлеуметтік инфрақұрылымды бейімдеу жұмыстары жүргізілді — медициналық мекемелерді, білім беру және мәдени ұйымдарды, көлік жүйесін және тұрғын үй орталарын қолжетімділік шарттарына сай ету бағытында. Мәселен, 2024 жылдың жағдайы бойынша әлеуметтік салаға қатысты 900-ден астам нысан бейімделген, алайда олардың көп бөлігі, әсіресе ауылдық аймақтарда, әлі де қолжетімсіз болып қала береді.

Ауылдық аймақтардағы қолжетімділік мәселелері

Физикалық қолжетімділік

Негізгі мәселелердің бірі — кедергісіз орта болмауы. Ауылдық жерлерде орналасқан көптеген медициналық және әлеуметтік мекемелер пандустар, лифттер, арнайы дәретханалар және мүмкіндігі шектеулі адамдарға ыңғайлы болуына қажетті басқа да элементтермен жабдықталмаған. Көлік қолжетімділігі де айтарлықтай қиындықтар туғызады. Көбінесе мүгедектерді тасымалдауға арналған арнайы көлік жоқ, ал қоғамдық көлік жүйелі түрде жүрмейді немесе мүлде болмайды.

Медициналық қызмет көрсету және оңалту

Ауылдық жерлерде арнайы медициналық мекемелер мен оңалту орталықтарының тапшылығы байқалады. Мүгедектер мен ардагерлер жиі алыс орналасқан аудандық орталықтарға жүгінуге мәжбүр болады, бұл медициналық және оңалту қызметтерін тұрақты алуын қиындатады.

Әлеуметтік қолдау және жұмыспен қамту

Ауылдық жерлердегі әлеуметтік қолдау жүйесі жеткіліксіз дамыған. Әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарының ресурстары шектеулі, бұл көрсетілетін қызметтердің тиімділігін төмендетеді. Сондай-ақ кәсіби оңалту және жұмыспен қамту мүмкіндіктері де шектеулі.

Қолжетімділіктің жеткіліксіздігінің салдары

Қолжетімді инфрақұрылым мен сапалы қызметтердің жоқтығы мүгедектер мен соғыс ардагерлерінің өмірсұраспасының төмендеуіне әкеледі. Әлеуметтік оқшаулану, денсаулық жағдайының нашарлауы, өзін-өзі жүзеге асыру мүмкіндіктерінің шектелуі және қоғам өміріне қатысуға кедергілер — осы мәселелердің негізгі салдары болып табылады.

Мемлекеттік шаралар мен бастамалар

Қазақстан Республикасы Үкіметі мен өңірлік билік органдары жағдайды жақсарту үшін шаралар қабылдауда. Инфрақұрылым нысандарын бейімдеу бағдарламалары әзірленіп, медициналық мекемелерді оңалту техникалық құралдарымен қамтамасыз ету және әлеуметтік қызметтерді дамытуға қаржы бөлінуде.

Алайда, осы күш-жігерге қарамастан, ауылдық жерлерде шаралардың іске асуы қалаларға қарағанда баяу жүріп жатыр

Ұсыныстар

- Ауылдық аудандардағы әлеуметтік инфрақұрылым нысандарын бейімдеуді жеделдету және кедергісіз ортаны міндетті түрде қамтамасыз ету.
- Мүгедектерге арналған арнайы көлікті дамыту.
- Ауылдық жерлердегі оңалту және медициналық мекемелерге қаржыландыруды және қолдауды арттыру.
- Мүгедектер мен ардагерлерге кәсіби даярлау және жұмыспен қамту бағдарламаларын дамыту.
- Әлеуметтік бағдарламалардың жүзеге асуын бақылауды күшейту және қоғамдық ұйымдарды мониторингке тарту.

Қорытынды

Қорытындылай келе, мүгедектер мен соғыс ардагерлері үшін Солтүстік Қазақстан облысындағы әлеуметтік инфрақұрылым мен қызметтердің жеткіліксіз қолжетімділігі, әсіресе ауылдық аймақтарда, өңірдің ең өзекті және маңызды әлеуметтік мәселелерінің бірі болып табылады. Мемлекет тарапынан әлеуметтік сала объектілерін бейімдеу және қолдау бағдарламаларын дамытуға бағытталған шараларға қарамастан, көптеген азаматтар қажетті медициналық көмек, әлеуметтік қолдау, білім беру және оңалту қызметтерін алуда айтарлықтай қиындықтарға тап болып отыр.

Ауылдық жерлердегі жағдай ерекше назар аударуды талап етеді, себебі мұнда инфрақұрылымның даму деңгейі дәстүрлі түрде төмен, ал көлік және әлеуметтік ресурстардың қолжетімділігі шектеулі. Бұл мүгедектер мен соғыс ардагерлерінің әлеуметтік оқшаулануын күшейтіп, олардың қоғамдық өмірге белсенді қатысу мүмкіндіктерін азайтып, өмір сүру сапасын төмендетіп, потенциалдарын жүзеге асыруға кедергі ікелтіреді.

Бұл мәселені тиімді шешу үшін кешенді және жүйелі тәсіл қажет, оған тек материалдық-техникалық базаны дамыту мен қызметтердің ауқымын кеңейту ғана емес, сонымен қатар заңнамалық базаны жетілдіру, мамандардың біліктілігін арттыру және әлеуметтік бағдарламалардың орындалуын бақылау мен мониторинг жүргізуге қоғамдық ұйымдар мен азаматтарды белсенді тарту кіреді.

Қоғамның мүмкіндігі шектеулі жандар мен ардагерлердің құқықтары мен мүмкіндіктері туралы хабардарлығын арттыру, төзімділік пен инклюзивтілікті қалыптастыру ерекше маңызға ие, бұл әділетті және адамгершілігі жоғары әлеуметтік кеңістікті құруға ықпал етеді.

Осылайша, әлеуметтік инфрақұрылым мен қызметтердің жеткіліксіз қолжетімділігі мәселесін шешу үшін мемлекеттік органдар, бизнес, қоғамдық ұйымдар және азаматтық қоғамның күш-жігерін біріктіру қажет. Тек осындай кешенді өзара әрекеттестік арқылы барлық санаттағы тұрғындарға лайықты өмір сүру жағдайлары мен тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге болады, бұл Солтүстік Қазақстан облысы мен еліміздің тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуының басты шарты болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. <https://www.gov.kz/memleket/entities/sko-ukzsp/press/news/details/394329>
2. <https://www.gov.kz/memleket/entities/sko-ukzsp/press/news/details/394329>
3. <https://kisi.kz/soltustik-kazakistan-oblysynyn-auyldyk-aumaktary-kiyndyktar-zhane-sheshu-zholdary/>
4. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V10DG000091>
5. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U950002247_/links